
Informe sol·licitud BIC Immaterial representació Miracles de Sant

Vicent Ferrer

Autor: Comissió Promoció Cultural

Aprovació: Ple, 28 juliol 2014

Antecedents

Amb data 8 de maig de 2014 tingué entrada al registre del Consell Valencià de Cultura, número de registre 273, un escrit de la directora Gral. de Cultura, acompanyat de la Resolució de 16 d'abril de 2014 de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, pel qual s'incoa expedient de declaració de Bé d'Interés Cultural Immaterial a favor de la representació dels miracles o *milacres* de sant Vicent Ferrer.

D'acord amb el que disposa l'art. 27,5 de la Llei 4/98, d'11 de juny, de Patrimoni Cultural Valencià, el Consell Valencià de Cultura ha d'emetre informe a tenor del que es diu a l'art. 7 de l'esmentada Llei.

La Comissió de Govern del C.V.C., en sessió del 19 de maig de 2014, acorda enviar la sol·licitud a la Comissió de Promoció Cultural per tal de formalitzar l'informe corresponent.

Justificació

Sant Vicent Ferrer és un dels referents religiosos més apreciats i celebrats pels valencians. Les tradicions vicentines, tant les que fan referència als actes miraculosos com els estrictament socials, omplien la geografia valenciana. Difícil resulta trobar poble o llogaret on no aparega nom o esdeveniment lligat al sant.

La literatura popular, igualment, ha begut de circumstàncies vicentines en qualsevol dels gèneres. De les *corones poètiques vicentines* a narracions i paramiologies ¹ està plena la nostra història literària, sobre tot per aquells passatges on el protagonisme ha estat cabdal pels annals comunitaris eminents² o per l'afecció a persones o esdeveniments transcendents³ del país així com els que paren esment en la capacitat taumàtúrgica del sant.

Eixa importància arriba fins i tot a la toponímia on, a pesar de la tradicional denominació vicentina referida al protomàrtir Vicent, podem observar l'abundant designació com sant Vicent Ferrer de pobles, llogarets, barris, masies o espais rurals al llarg de tot el territori valencià.

¹ Els refranys o dites, en tantes comarques i pobles, sovint, a més de les referències vicentines, tenen relació amb l'animadversió històrica o controvèrsia entre municipis, cas de Borriol i la Pobla Tornesa, però en qualsevol cas sempre són manifestació explícita de la popularitat i transcendència del sant valencià.

² El cas més reconegut seria el seu protagonisme al Compromís de Casp.

³ La profecia sobre la seua santificació i el papat de Calixte III n'és un exemple.

Possiblement on major incidència, almenys literària, encontrem és en l'escenificació teatral dels fets i miracles del sant. I singularment a la ciutat de València i voltants on les representacions bassades en la vida del pare Vicent assoleixen una acceptació popular àmplia.

Sobre un escenari a l'aire lliure (*altar*) xiquets i xiquetes bastiran un espectacle al voltant d'algun fet o obra (*milacre*) exemplificant. Encara que la major part dels *miracles* estan escrits per membres de les confraries (habitualment el director escènic) autors il·lustres com Vicent Boix, Martí Domínguez o Carles Salvador també n'han compost. Però, com esmentàvem, és dins les confraries on s'alça la dinàmica teatral i organitzativa.

Cada confraria munta el seu *altar*, assaja la funció durant tot el curs, organitza infraestructures i activitats, programa dies, dirigeix desfiles i processó, cerca els xiquets i xiquetes que actuaran i, en definitiva, és l'entitat que concreta i formalitza la festa.

A la ciutat de València estan ben arrelades les confraries del Mercat, Tossal, del Pilar, del Carme, de la Festa dels Xiquets del carrer de Sant Vicent, del Mocadoret, de la Platja o de Russafa, i darrerament n'han aparegut noves com la de l'Àngel Custodi i la del Mercat de Colom. Altres confraries, fora del Cap i Casal, són les de La Canyada, Paterna Riba-roja, Meliana i Mislata (aquesta última de llarga tradició i molt premiada al certamen que amb motiu de la festa atorga distincions⁴). Algunes altres poblacions han programat incidentalment *milacres*, be amb escolars locals o be portant als components d'un dels *altars* de València.

A pesar que els dies de representació estan datats al voltant del dia del sant (segon dilluns de Pasqua) i que s'escenifica sols un miracle, ocasionalment, s'ha allargat el període d'actuacions⁵ i fins i tot s'han arribat a posar en escena tres miracles⁶. També puntualment poden celebrar-se funcions en espais concrets i fora del període habitual⁷.

Podem assegurar que la representació dels *milacres de sant Vicent Ferrer* és una tradició teatral d'una popularitat rellevant i que reuneix elements festius però també històrics i pedagògics, raó per la qual elevem les següents

Conclusions

- 1) La celebració coneguda com *Representació dels miracles (milacres) de sant Vicent Ferrer* reuneix les condicions de valor cultural, social, històric i pedagògic que permetrien distingir-la com un Be d'Interés Cultural Immaterial (B.I.C.i.).

⁴ Les distincions no solament premien la capacitat escènica sinó també la formulació correcta en l'ús del valencià. Creguem que és un encert aquests premis perquè un dels problemes més visibles de l'escenificació és la incorrecta pronúncia que sovint escoltem en els actors. Cal recordar que els dos periòdics tradicionals de la ciutat de València i entitats culturals com Lo Rat Penat, també estimulen premis al voltant dels Miracles.

⁵ Alguns altars han ampliat un dia més com a conseqüència d'efemèrides pròpies o a petició de les autoritats per raons protocolàries.

⁶ Al segle XIX l'Altar del Tossal va arribar a representar tres miracles en una sessió.

⁷ Al Consell Valencià de Cultura, per exemple, tots els anys després de les sessions ordinàries es programa un *milacre* de l'Altar del Carme al jardí pels consellers i aquells que volen acompanyar-los.

- 2) Recomanem als responsables de les confraries i, especialment, als directors teatrals dels miracles que paren esment en la recitació dels xiquets i xiquetes, que es cure la pronúncia sobre tot quan es tracta de textos antics o amb paraules arcaiques.
- 3) D'acord amb el punt anterior recolzem que els premis als xiquets i xiquetes que intervenen, en l'apartat de declamació, estiguen cada vegada millor dotats.
- 4) Reclamaríem als autors valencians actuals que s'acostaren a aquesta forma teatral per tal generar textos que augmentaren els originals de possible escenificació.
- 5) Igualment les autoritats educatives caldria que propiciaren, almenys en l'espai on es celebren actualment però sense oblidar tot el territori valencià, el coneixement i el valor pedagògic dels *miracles* mitjançant unitats didàctiques o qualsevol altre recurs semblant.
- 6) Caldria prendre en consideració la possibilitat d'organitzar un arxiu audiovisual que arreplegara, anualment, les representacions teatrals més representatives dels *Miracles*. Eixe arxiu salvaguardaria una tradició històrica de la nostra cultura que podria posar-se a disposició de centres educatius i culturals, per a divulgar i difondre un patrimoni que estableix nexes d'unió entre tradicions laiques i religioses.
- 7) El present Informe s'enviarà a la Dir. Gral. de Cultura de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport; a l'Ajuntament de València; a la Federació Valenciana de Municipis i Províncies; i a les Confraries dels Altars on es celebren les representacions.